

Talpas serleg - koronás kétfejű sassal és hadi trófeákkal

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	57.749.1
Készítés ideje:	1691 - 1700
Készítés helye:	Magyarország
Anyag:	színtelen üveg
Technika:	csiszolt; fúvott
Méretek:	magasság: 20 cm szájátmérő: 13,3 cm talpátmérő: 12,1 cm

Kissé emelkedő, kerek talp, köszörült levélkoszorúval. A tömör baluszternyélhez tölcser alakú kupa illeszkedik, melyen koronás kétfejű sas, hadi trófeák és virágkosár-díszítés található. Közöttük a mattított felületen pont- és olív csiszolású díszítménnyel.

Párdarabja Erdélyben, a Segesvári Történeti Múzeumban látható (ld.: Bunta Magda-Katona Imre: *Az erdélyi üvegművesség a századfordulóig*. Bukarest, 1983, 130.p., Nr. 16.). Ez is – miként a mi tárgyunk – kerek talpból, baluszteres, nagy gömb alakú náduszos szárból és tölcser alakú kuppából áll. A két pohár még abban is azonos, hogy náduszájának felső részét egy kicsit összenyomták, a kupa és e közé két majdnem egyforma gyűrű beiktatása miatt. Ha a szár talppal érintkező részét összehasonlítjuk, azt látjuk, hogy poharunk talpa kissé emelkedő és a náduszhoz felfelé fokozatosan kisebbedő gyűrűk vezetnek át, a segesvári pohár szintén gyűrűkkel kialakított, de ott a gyűrűs szártag kicsit vaskosabb.

Alig lehet vitás, hogy a két pohár egy műhelyben készült 1691 és 1700 között az erdélyi Porumbákon. Ha ekkor még Erdélyben máshol nem is, de Porumbákon már minden bizonnyal készültek köszörült díszű üvegedények. Ezt bizonyítja Bornemissa Anna gazdasági naplójának az a feljegyzése is, miszerint 1681. július 29-én Porumbákról 15 darab csiszolt (köszörült) poharat küldtek a fejedelmi udvarba (ld.: *I. Apafi Mihály fejedelem udvartartása. I. köt. Bornemissza Anna gazdasági naplója (1667-1690)*. Szerk.: Szádeczky Béla. Budapest 1911, 312.).

Poharunkon, miként a segesvárin is, a köszörült díszű testen körben, három, körvonallal keretelt mezőben köszörült motívumok találhatók: koronás kétfejű sas, harci jelvények (zászlók, dob, ágyúcső), halom közepéből emelkedő karó, erre felkúszó szőlőfürtökkel, levelekkel, kacsokkal. A medalionok közötti felületen 1-4 szirmú stilizált virágok és levelek. A szájperem mentén és az összeszűkülő alsó részen homorú körök, köszörült pontokkal. Helyi hagyomány szerint a pohár Georg Kraus krónikaíró hagyatékából került a segesvári evangélikus egyházhoz, majd innen a múzeumba. Az Iparművészeti Múzeum poharán is megtalálható a koronás kétfejű sas és a hadi trófeák, a harmadik mezőt azonban virágkosár díszíti. Kétségtelen, hogy nemcsak formájában, hanem díszítésében is közel áll egymáshoz a két pohár, melyeket egy műhely, de lehet az is, hogy egyazon kéz állított elő.

Irodalom

- Varga Vera: *Üvegen innen és túl - Bor és Üveg*. Magyar Szőlő- és Borkultúra Kht., Budapest, 2003. - Nr.28.
- Szerk.: Szilágyi András, Péter Márta: *Barokk és rokokó. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 2.52. (Katona Imre)

